

Vaatheelkunde

Lymfoedeem

Beste patiënt,

Wat zijn lymfevaten?

Het lymfesysteem is een afvoersysteem dat overal in je lichaam aanwezig is en naast de bloedcirculatie werkt. Het bestaat uit lymfevaten en lymfeklieren. Lymfeklieren bevinden zich onder andere in de hals, de oksels en de liezen.

Het lymfevocht wordt in de lymfeklieren gefilterd en daarna verder afgevoerd, tot het uiteindelijk opnieuw in de bloedbaan terechtkomt. Wanneer het lymfesysteem niet of onvoldoende werkt, kan het vocht zich ophopen in de weefsels. Hierdoor ontstaat zwelling, bijvoorbeeld van een arm of een been. Deze zwelling noemen we **lymfoedeem**.

Lymfoedeem komt het vaakst voor ter hoogte van de ledematen, maar kan ook op andere plaatsen in het lichaam optreden.

Wat zijn de oorzaken van lymfoedeem?

We maken een onderscheid tussen primair en secundair lymfoedeem:

Primair of aangeboren lymfoedeem

Bij primair lymfoedeem is het lymfestelsel vanaf de geboorte niet volledig normaal aangelegd. Dit kan gaan om een tekort aan lymfevaten of om misvormingen, waardoor het transport van lymfe wordt belemmerd. Het lymfoedeem kan spontaan ontstaan, maar vaak is er een uitlokkende factor zoals een zwangerschap, een botbreuk, een operatie of een infectie zoals wondroos.

Bij ongeveer één op de tien patiënten met primair lymfoedeem speelt een erfelijke factor een rol.

Secundair of verworven lymfoedeem

Secundair lymfoedeem ontstaat door beschadiging van de lymfevaten ten gevolge van een gebeurtenis van buitenaf. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren na een ongeval, bij infecties met schimmels, bacteriën of virussen, na een operatie voor spataders of na een kankerbehandeling waarbij lymfeklieren werden verwijderd of bestraald. Ook een langdurig bestaande veneuze insufficiëntie of lipoedeem kan leiden tot het ontstaan van secundair lymfoedeem.

Symptomen

De belangrijkste klacht bij lymfoedeem is **zwelling** van het aangedane lidmaat.

In een vroeg stadium treedt de zwelling vooral op aan het einde van de dag of na inspanning. Wanneer je het lidmaat omhoog legt, vermindert de zwelling.

In een verder gevorderd stadium verdwijnt de zwelling niet meer bij rust. De vatbaarheid voor infecties neemt toe.

In een laat stadium verhardt de huid en kunnen er lokale huidveranderingen of gezwellen ontstaan.

Het risico op ontsteking is groot. De huid is kwetsbaar en er kunnen diepe wonden ontstaan die traag genezen. Door de uitgesproken zwelling wordt het gebruik van het lidmaat steeds moeilijker.

Hoe gebeurt het onderzoek?

De diagnose lymfoedeem wordt gesteld tijdens een consultatie op basis van klinisch onderzoek en een duplexonderzoek. Het duplexonderzoek dient om andere oorzaken van zwelling, zoals een diepveneuze trombose, uit te sluiten.

Voor verdere verfijning van de diagnose kan een lymfoscintigrafie worden uitgevoerd op de dienst nucleaire geneeskunde. Dit onderzoek brengt het lymfestelsel in beeld en toont zowel de oorzaak als de ernst van de aantasting van de lymfebanen.

De bepaling van de ernst is belangrijk om een aanvraag te kunnen indienen bij de mutualiteit voor een verhoogde terugbetaling van manuele lymfedrainage.

Behandeling

Tijdens de raadpleging bespreekt je arts de mogelijke behandelingen, hun voor- en nadelen en wat je ervan mag verwachten. De behandeling bestaat meestal uit een combinatie van manuele lymfedrainage en compressietherapie.

Manuele lymfedrainage

Lymfedrainage is een natuurlijk proces in het lichaam dat kan verstoord raken door ziekte, stress of een ongeval. Bij manuele lymfedrainage optimaliseert de kinesiist de afvoer van lymfe met zachte, ritmische en spiraalvormige handbewegingen. Daarbij wordt rekening gehouden met de stroomrichting van het lymfestelsel. De behandeling is vrijwel pijnloos.

Na de lymfoscintigrafie ontvang je op consultatie de nodige attesten voor de aanvraag van een verhoogde terugbetaling van deze behandeling.

Compressietherapie

Compressietherapie is nodig om het resultaat van de lymfedrainage te behouden. Ze wordt daarom bijna altijd gecombineerd met manuele lymfedrainage. Vaak wordt eerst gezwachteld. Daarbij wordt je arm of been met speciale zwachtels ingepakt. De druk helpt om de zwelling verder te verminderen en het bereikte resultaat te behouden. Zodra de zwelling voldoende is afgenomen, kan een therapeutische compressiekous op maat aangemeten worden. Therapeutische compressiekousen worden individueel gemaakt en moeten dagelijks gedragen worden.

Preventie van huidproblemen

De huid en nagels bij lymfoedeem zijn kwetsbaar. Wondjes ontstaan sneller en genezen trager. Dagelijkse controle van huid en nagels is daarom noodzakelijk. Regelmatige nagelverzorging door een pedicure wordt aangeraden.

Hydrateer je huid dagelijks, ook omdat compressiekousen de huid kunnen uitdrogen. Patiënten met lymfoedeem hebben een verhoogd risico op huidinfecties, zoals wondroos (**erysipelas**). Raadpleeg steeds een arts bij roodheid van het aangedane lidmaat.

Lymfoveneuze shunt

Bij een geselecteerde groep patiënten kan een heelkundige behandeling worden overwogen. Dit is vooral het geval bij secundair lymfoedeem na een trauma of chirurgische ingreep.

Tijdens de operatie wordt een verbinding gemaakt tussen een lymfevat en een oppervlakkige ader. De ingreep gebeurt onder lokale verdoving en vindt plaats in het dagziekenhuis.

Opvolging

Patiënten met lymfoedeem worden opgevolgd op de raadpleging vaatheelkunde. **Een eerste controle is voorzien na vier weken.** Bij het ontstaan van een wonde in een lidmaat met lymfoedeem is een snellere consultatie noodzakelijk.

Wens je meer informatie?

Je kan terecht op de consultatie vaat- en thoraxheelkunde:

- **dr. Bram Balduyck**
(www.dokterbalduyck.be)
- **dr. Lore Fias**
(www.drlorefias.be)
- **dr. Jan Gielis**
(www.drgielis.be)

Je kan ook een afspraak maken op de privéconsultatie. Voor locaties en afspraakmogelijkheden kan je terecht op www.azrivierenland.be of op de privéwebsite van de artsen.

Hier noteer ik mijn eventuele vragen

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wij wensen jou een aangenaam verblijf en een spoedig herstel toe!

Honger of dorst?

Breng een bezoekje aan onze **bistro Azter** op campus Rumst of campus Bornem!

CAMPUS RUMST

's Herenbaan 172 | 2840 Rumst
03 880 90 11
spoedgevallen: 03 880 95 20

CAMPUS BORNEM

Kasteelstraat 23 | 2880 Bornem
03 880 90 11
spoedgevallen: 03 890 16 03

CAMPUS WILLEBROEK

Tisseltsesteenweg 27 | 2830 Willebroek
03 880 90 11

ref.: 50121282

versie: 07/05/2026

foto's & illustraties: Adobe stock

eigenaar: dr. Bram Balduyck, vaatheelkunde

v.u.: Sofie Vermeulen, communicatieverantwoordelijke

Maatschappelijke zetel:

vzw AZ Rivierenland | 's Herenbaan 172 | 2840 Rumst

RPR 0416 851 659 | Erkenningsnummer 104 | Bevoegde rechtbank: Antwerpen

www.azrivierenland.be | info@azr.be

